

משרד החינוך
המינהל לחינוך דתי המזכירות הפדגוגית
הפקוח על הוראת הספרות בחמ"ד

בס"ד, ניסן תש"ף

עקרונות מנחים והצעות לחישוב ציונים שנתיים - ספרות חמ"ד:

בשבועות האחרונים, עקב התפרצות נגיף הקורונה, אנו מתמודדים עם אתגרי הלמידה מרחוק. תפקידנו כמורים וכמחנכים הוא להשרות ביטחון על התלמידים, להפחית חרדות וליצור בקרבם תחושה של מסוגלות ואמונה בכוחנו להתמודד עם המצב אליו נקלענו. הכלי הייחודי שלנו הוא השמירה על שגרת הלמידה, תוך התאמות למצב המשתנה ותוך התייחסות אישית לתלמידינו ויצירת הזדמנויות לתלמידים להביע את רגשותיהם. שגרת הלמידה ככלל עשויה להוות עוגן יציב בימים אלה של מתח, חרדה וחוסר יציבות. העיסוק בטקסט הספרותי בפרט יכול להוות עוגן להתמודדות עם מצבי האי וודאות המאפיינים תקופה זו.

כמו בימים של שגרה, כך גם בימים של חירום, אחריות המורה היא בראש ובראשונה על תלמידינו. במצבי אי וודאות, כפי שאנו חווים כרגע, עיני התלמידים נשואות אל מוריהם ועלינו להוביל אותם בביטחון. מטלות הסיכום והמבחנים המצורפים בקובץ זה יהוו אי"ה שיאו של תהליך הלמידה שהייתה והלמידה מרחוק ויאפשרו לנו לסיים את שנת הלימודים מתוך תחושה של למידה בעלת משמעות לנו ולתלמידינו.

יחידת החובה:

מומלץ לחשב את הציון השנתי בדרך הבאה, בכל מקרה על בית הספר לתעד את כל שיקולי הדעת ואופן קביעת הציון הסופי:

א. במידה והמקצוע נלמד שנה אחת:

1. ציון מחצית אי+ מחצית ב' - 85% (מחצית אי- 60%, מחצית ב' 25%)
2. מבחן בית/משימת סיכום בהיקף הדומה לבחינת בגרות - 15%

ב. במידה והמקצוע נלמד שנתיים:

1. שנה אי 25%
2. שנה ב' 60% (מחצית אי- 40%, מחצית ב'-20%)
3. מבחן בית/משימת סיכום בהיקף הדומה לבחינת בגרות - 15%

עקרונות מנחים ליחידת החובה וליחידת ההגבר :

1. במידה ובית הספר רוצה לשנות את המשקלים של הציון שהוצעו במסמך זה , ניתן לעשות זאת אך יש לתעד את שיקולי הדעת על פיהם הציון נקבע.
2. בחלופה בהערכה על ספר הקריאה לא חל שום שינוי.
3. אם המקצוע נלמד שנתיים, ובשנה הראשונה התלמידים עסקו בחלופה בהערכה על ספר הקריאה בלבד, יש לחשב את הציון על פי אופציה א' (במידה והמקצוע נלמד שנה אחת).
4. להלן שלש הצעות למבחן בית/ משימת סיכום :
  - א. מבחן בית
  - ב. משימת סיכום
  - ג. משימת סיכום גלישת רוח
5. ניתן להחליף את משימת הסיכום בחלופה אחרת מתוך החלופות המוצעות באתר ספרות ממ"ד, וזאת בתנאי שתישמר הדרישה למענה על יצירה אחת מכל פרק בבחינת הבגרות, תוך הקפדה על למידה של לפחות 2 יצירות בכל פרק, ובעקבותיה, אפשרות בחירה של התלמיד בהיקף של 50% בכל חלק של העבודה. בחירת חלופה אחרת מותנית באישור מדריכה. עקרון זה תקף גם לגבי יחידת החובה וגם לגבי יחידת ההגבר.

א. מבחן בית :

א. הכנת המבחן: מבחן הבית, בהיקף של 15% מהציון יהיה עם חומר פתוח. המבחן יכלול את כל החומר הנדרש בבחינת הבגרות, ויהיה בנוי במתכונת של בחינת בגרות. כמו בבגרות, גם כאן, לתלמיד תהיה אפשרות לבחירה של 50% לפחות בכל אחד מחלקי המבחן. מכיוון שהמבחן יהיה עם חומר פתוח, יש לשלב שאלות הדורשות חשיבה על הטקסט. לכן, על כל שאלה לכלול מרכיבים של שאלת עמ"ר.

דוגמאות לשאלות כאלה יועברו במייל על ידי המדריכות. (השאלות לא יפורסמו באתר על מנת שיהיה אפשר להשתמש בהן לכתיבת המבחן הכיתתי)

ניתן לראות דוגמאות לשאלות עמ"ר [כאן בעמוד 74](#)

ב. נוהל בזמן המבחן: יש לתת לתלמידים את המבחן ביום ובשעה שנקבעו מראש. משך המבחן: שעתיים- שעתיים וחצי לפי שיקול הדעת של המורה. בתום המבחן, התלמידים ישלחו את טופס התשובה למורה.

ג. לתלמידים בעלי התאמות ניתן לקיים את הבחינה בעל פה בזום או בווטסאפ וידיאו

ב. משימת סיכום :

על התלמיד להגיש עבודה אישית בלוח הזמנים שנקבע על ידי המורה. למשימת הסיכום שלושה חלקים. לכל פרק בבחינת הבגרות בספרות יש להתאים חלק אחד על פי שיקול הדעת של המורה. בכל חלק התלמיד יוכל לבחור לענות על אחת משתי יצירות שנלמדו באותו פרק (בחירה של 50%). :

חלק א'- הטקסט ואני

חלק ב'- שאלות בגרות

חלק ג' - תוצר יצירתי

חלק א': יש לבחור שאלה מתוך שלוש השאלות (היקף כתיבת תשובה לכל שאלה כעמוד).

1. כתוב על תובנה או מסר או ערך שמצאת באחת היצירות שלמדת וכיצד הגעת לתובנה או למסר או לערך.

2. כתוב על דמות שהזדהית איתה ו/או דמות שהסתייגת ממנה באחת היצירות שלמדת. מה בהתנהגותה או בערכיה גרם להזדהות עמה ו/או להסתייגות ממנה? הסבר והדגם

3. בחר קטע בטקסט שלמדת שמתקשר לחוויה אישית שלך. צטט את הקטע והסבר כיצד הקטע משקף את עולמך הפנימי.

חלק ב' - עיוני

המורה יבחר פרק אחד מתוך בחינת הבגרות ויבנה במתכונתו שאלון. התלמיד יתבקש לענות על שאלה אחת ביחס ליצירה אותה בחר. השאלה צריכה להיות עם רכיב עמ"ר.

הקף כתיבת תשובה לכל שאלה כעמוד.

חלק ג' - שלב התוצר היצירתי

בשלב זה התלמיד יכין תוצר שיבטא רעיון מרכזי ביצירה או סמל או מוטיב שעולה מאחת היצירות שנלמדו (רצוי בהוראה מרחוק) וישלח למורה.

כל אחד מן התוצרים היצירתיים ישקף רעיונות מרכזיים ביצירה ויעסוק ברבדים הגלויים והסמויים שלה. יש להציג קשר הדוק בין היצירה לבין התוצר.

התוצר היצירתי ילווה בהסבר מודפס בדף. ההסבר יכלול:

1. את הקשר בין התוצר היצירתי לבין הספר.

2. הצגת שיקולי הדעת בתהליך יצירת התוצר.

אפשרויות לתוצרים יצירתיים:

סרטון (למשל: הסרטת המפנה או השיא ביצירה)

פסל או ציור או קריקטורה.

קטע מחול.

שיר (אפשרות אף להלחינו).

יומן שנכתב ע"י הדמות הראשית מן היצירה. (כ- 3 עמודים מתוך היומן)

מכתב לסופר או מכתב שהדמויות ביצירה כותבות לסופר.

תסכית רדיו.

תיאטרון בובות.

הכנת קדימון (טריילר) לטלוויזיה עבור היצירה.

הכנת כרזה.

ניתן לבחור בתוצרים יצירתיים נוספים בהתאם לשיקולי הדעת של המורה והתלמיד.

ג. משימת סיכום- גלישת רוח במשבר הקורונה

מורים אשר הצטרפו לגלישת רוח החל ממשבר הקורונה יכולים לחשב את תשובות התלמידים על המשימות כמשימת סיום בהיקף, של 15% וזאת בתנאי שלימדו דרך התכנית לפחות ארבע יצירות בשני ז'אנרים שונים.

החישוב יהיה מבוסס על המרכיבים הבאים:

מענה על שאלת בגרות- 40%

מענה על החלק הראשון (הקדמה+ עיון): 20% (הציון בחלק זה יהיה על עצם המענה על כל המטלות ולא על טיב התשובה)

הדהוד- 20%

תלמידאות- 20%

הציון יהיה ממוצע משוקלל. משקל שיר וסיפור קצר מהווה מחצית ממשקל מחזה או נובלה. להתייעצות לגבי הציון המשוקלל יש לפנות לטלי יניב או לחניתה לרנר או לאוסי נויק

ד. תכנית גלישת רוח בהיקף שנתי (נלמדה החל מתחילת השנה):

בתכנית זו אין שינויים. הציון יחושב לפי [הכללים שנקבעו בתחילת השנה](#).

יחידת ההגבר:

מומלץ לחשב את הציון השנתי בדרך הבאה:

א. במידה והמקצוע נלמד שנה אחת:

1. ציון מחצית א' + מחצית ב' - 85% (מחצית א' - 60%, מחצית ב' 25%)
2. מבחן בעל פה/משימת סיכום, במתכונת הדומה לבחינה החיצונית בעל פה, בהיקף 15%.

ב. במידה והמקצוע נלמד שנתיים:

1. שנה א' 25%
2. שנה ב' 60% (מחצית א' - 40%, מחצית ב' - 20%)
3. מבחן בעל פה/משימת סיכום, במתכונת הדומה לבחינה החיצונית בעל פה, בהיקף 15%.

ג. במידה והמקצוע נלמד שלוש שנים:

1. שנה א' 20%
2. שנה ב' 30%
3. שנה ג' 35% (מחצית א' - 70%, מחצית ב' 30%)
4. מבחן בעל פה/משימת סיכום, במתכונת הדומה לבחינה החיצונית בעל פה, בהיקף 15%.

הצעות למבחן בעל פה/משימת סיכום:

1. מבחן בעל פה

- א. על המורה להכין כרטיסיות עם שאלות, כפי שנדרש להכין לבחינה החיצונית.
- ב. השאלות יהיו משני נושאים על פי המיקוד שהמורה קבע.
- ג. המורה יקבע עם התלמיד זמן למבחן בעל פה בכל פלטפורמה מתוקשבת בה המורה רואה את התלמיד(זום/ווטסאפ וכו')
- ד. המורה יציג בפני התלמיד את הכרטיסיות (מצידן האחורי) וישלוף את הכרטיסיה שאותה התלמיד בחר (מומלץ לסמן מספרים על גב הכרטיסיות).
- ה. המורה יקרא בפני התלמיד את השאלות וישלח לו בווטסאפ או במייל את הכרטיסיה שבחר.
- ו. התלמיד יקבל 10-15 דקות על מנת להתכונן לבחינה בעל פה

- ז. המורה יקיים שיחה עם התלמיד על השאלות שנשאל, על פי [כללי ההיבחנות במבחן בעל פה](#) בספרות.
- ח. מכיוון שחומר הלימוד זמין לתלמיד, לא ניתן לשמור על הכלל שמחייב טקסטים ללא הערות בזמן הבחינה. לכן, רצוי לשאול שאלות חשיבה בנוסח שאלות עמ"ר, כמפורט [כאן](#).
- ט. בחלופה בהערכה לא חל שינוי.

2. משימת סיכום:

ניתן להחליף את המבחן בעל פה במשימת סיכום על פי המתכונת שהוצעה ביחידת החובה. כאן יש להתאים את כל אחד מהחלקים לשלשת הנושאים של תכנית הלימודים של המגמה. (אין מיקוד במשימת הסיכום).

לשאלות נוספות ניתן לפנות:

טלי taliya@education.gov.il
חניתה hanita.lerner@gmail.com